

L'abolició de l'*apartheid* en un punt mort

Bantustans: el fracàs de la utopia 'afrikaner'

Davant el bloqueig de les negociacions sobre l'abolició de la segregació racial a Sud-àfrica, el CNA va convocar una massiva manifestació de protesta en el bantustan de Ciskei que va acabar en tragèdia. L'existència d'aquests territoris afavoreix la política racista de Pretòria.

La matança perpetrada per l'exèrcit de Ciskei entre els participants en una protesta convocada pel Congrés Nacional Africà (CNA) de Nelson Mandela ens ha confirmat que els dirigents dels bantustans, un dels pilars del moribund *apartheid*, són els principals adversaris de la liquidació d'aquests territoris que pretenen ser autònoms de Pretòria. Els incidents agreugen encara més la crisi política sud-africana, quan les negociacions entre el CNA i el govern es troben en punt mort, malgrat la mediació internacional i els intents de Mandela i del president Frederik de Klerk de recuperar la Convenció per una Sud-àfrica Democràtica (Codesa), el for on es discuteixen les reformes constitucionals.

Amb la marxa de protesta, el CNA volia demostrar la seva capacitat de mobilització al general Oupa Gqozo, home fort de Ciskei. Gqozo, en el poder des del març de 1990 després d'enderrocar un president civil, és un destacat adversari de Mandela que aspira a negociar el futur del bantustan al marge del CNA. Tots els diaris sud-africans, amb l'excepció de *The Sowetan* (adreçat als habitants del suburbi negres), han considerat que Mandela s'ha precipitat amb la decisió de desafiar el general Gqozo.

No obstant això, els incidents de Bisho –la capital de Ciskei– han recordat als sud-africans, de tots els colors de pell, que encara existeix l'anacronisme dels bantustans, quan fa dos anys i mig que De Klerk començava a desmantellar l'humiliant règim de l'*apartheid*. ¿Què fer amb els bantustans?, és una pregunta que es pot sentir a Sud-àfrica quasi cada dia, especialment ara, quan tothom ha vist a la televisió les imatges de la brutal intervenció de l'exèrcit de Ciskei.

Els deu bantustans –quatre d'ells independents, encara que només reconeguts per Pretòria– foren marcats l'any 1913

pel Parlament de la llavors Unió Sud-africana. Es tractava de fixar els límits territorials de les reserves natives (nom oficial en aquella època) on havien de viure els diversos grups ètnics negres. Segons que ens diu la historiadora Marianne Cornevin, la llei concedia 8,9 milions d'hectàrees als 4 milions de negres censats l'any 1911. La intenció primordial dels dirigents blancs era d'expulsar els negres de les millors terres. D'aquesta forma, els colons boers –que havien perdut la guerra contra els britànics– disposarien de suficients hectàrees per a la seva activitat econòmica i els negres, traslladats a les pitjors terres, es veurien obligats a vendre la força de treball per sobreviure. Cal recordar que les mines d'or i diamants necessitaven obrers amb salaris de misèria per a ser rendibles.

Els bantustans –el nom oficial des del 1972 és *homelands*– neixen, doncs, com una necessitat del creixement econòmic capitalista. El Partit Nacional (PN) no va fer sinó aprofitar-se d'aquesta legislació quan dissenyà la seva política de l'*apartheid* a partir de l'any 1948. Amb les reformes a la llei del 1913, especialment la *Bantu Authorities Act* (1951) i la *Promotion of Bantu Self-government Act* (1959), els bantustans ocupen el 13,7 per cent de territori sud-africà.

ELS NEGRES, UNS ESTRANGERS

Una visita a un qualsevol d'aquests bantustans confirma la inviabilitat econòmica del projecte *afrikaner* que tenia per objectiu de fer dels negres sud-africans uns estrangers. Així, Bophuthatswana seria la pàtria dels tswana, una ètnia majoritària a la veïna Botswana. Kwazulu, del qual és primer ministre el dirigent del moviment Inkatha, Gatsha Buthelezi, seria la llar dels zulus, l'ètnia més important de tota Sud-àfrica.

El col·lapse del règim de l'*apartheid* i les pressions internacionals –les Nacions Unides advertiren que sancionarien qui s'atrevis a reconèixer les independències– impediren que prosperés la política de bantustanització, a què aspirava l'anterior president, Pieter Botha, quan aplicà la doctrina coneguda per *estratègia total*.

El fracàs dels bantustans és evident. Pocs negres acceptaren de traslladar-se a uns territoris on no es podia ni viure perquè no hi havia feina. Una gran part dels qui estaven censats als bantustans hi havien estat duts a la força, expulsats de terres considerades blanques. A Sud-àfrica, com a mínim, es podia trobar feina al cinturó industrial del Transvaal i a les granges dels *afrikaners*. A més a més, els dirigents dels bantustans encara eren més repressors que no els de Pretòria. Tenien i tenen una por terrible del CNA. Els informes sobre les violacions dels drets humans a Transkei, Ciskei, Venda i Bophuthatswana –els quatre independents– són prou reveladors de la brutalitat amb què actuen uns dirigents que es van vendre a l'or de l'*apartheid*.

La política de bantustanització només ha beneficiat els caps tribals, que d'un dia per l'altre es van veure designats presidents d'uns estats fantasmes al servei de Pretòria. Es comprèn que ara, quan l'*apartheid* viu els últims moments, Gqozo s'oposi amb violència a qualsevol concessió al moviment que presideix Mandela.

Els bantustans acompliren la seva funció estratègica i psicològica durant el temps en què estava en peu la utopia *afrikaner*. Després de l'*apartheid*, una etapa inevitable malgrat les dificultats per a buscar un compromís entre Mandela i De Klerk, els *homelands* no tenen raó d'existir. La nova constitució consagrarà una Sud-àfrica multiracial, en

ELS BANTUSTANS, LA GEOGRAFIA AL SERVEI DE LA POLÍTICA

Es ats nacionals autònoms

● Lebowa

● Gazankulu

● Kawazulu

● Qwaqwa

● Kwandebele

● Kangwane

Estats nacionals independents

● Transkei

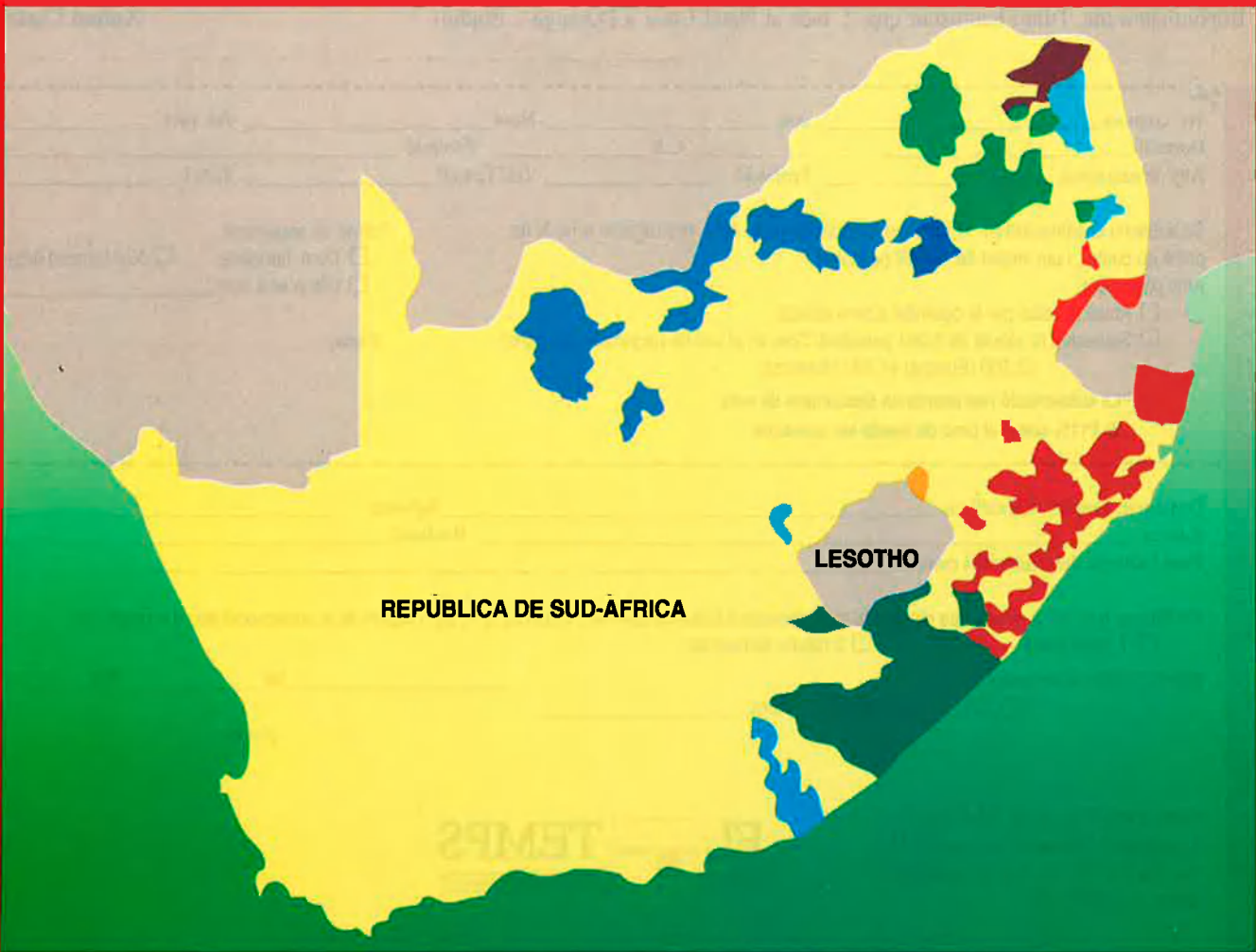
● Bophuthatswana

● Venda

● Ciskei

Johannesburg continua sent una ciutat destrossada pel conflicte social que es viu a Sud-àfrica.

ARXIU

què no tindrà cabuda el nom "bantustan".

L'ABSURD DE BOPHUTHATSWANA

Bophuthatswana, l'únic bantustan que

conec, és un bon exemple dels despropòsits d'aquesta política.

Dividit en set porcions de territori -tres de situades a la província del Cap, tres més al Natal i una a l'Orange-, Bophu-

thatswana guanyà notorietat mundial quan acollí a Sun City alguns recitals de Frank Sinatra i concursos de golf. Sun City era, també, el paradís dels blancs que fugien de l'estricta moralitat *afrikaner*.

Prop de Johannesburg i Pretòria, aquesta ciutat artificial ofería molt de joc i de sexe, òbviament amb prostitutes negres, als sud-africans que s'avorrien. Era l'alternativa de Mbabane, la capital de Swazilàndia, convertida en prostíbul i poca cosa més.

Al marge de Sun City no existeix al bantustan res d'important. Mnabatho és una capital fantasma que alberga les dependències del govern que es creu independent de Sud-àfrica. No obstant això, la màxima aspiració de tot ciutadà de Bophuthatswana és de convertir-se en funcionari i no haver d'emigrar a les ciutats blanques o de malviure al camp, on es practica una agricultura del segle passat. Quan el tren passa la frontera amb Botswana, després de deixar Mafikeng, tens la impressió que has viscut durant uns dies al regne de l'absurd.

Antoni Castel

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

1er. cognom _____ 2on. _____ Nom _____ Tel. part. _____
 Domicili _____ C.P. _____ Població _____
 Any de naiximent _____ Professió _____ Tel. Treball _____ D.N.I. _____

Se subscriu al setmanari EL TEMPS per un període d'UN ANY, prorrogable si no hi ha ordre en contra, i un import de 18.762 pessetes.

Amb pagament:

- Anual (1 rebut per la quantitat abans citada)
 Semestral (2 rebuts de 9.381 pessetes. Sols en el cas de pagament per banc).
 32.500 (Europa) 41.500 (America)

● La subscripció representa un descompte de més de l'11% sobre el preu de venda als quioscos.

Forma de pagament:

- Dom. bancària Xec bancari adjunt
 Gir. postal num. _____

(Firma)

Distinguits senyors: Caixa/Banc _____ Agència _____
 Adreça _____ Població _____
 Nom i adreça del titular del compte _____

Els Pague que fins a nova ordre els rebuts que presentarà Edicions del País Valencià, S.A. per l'import de la subscripció anual a pagar en:

- 1 rebut anual 2 rebuts semestral

siguen pagats amb càrrec: _____ de _____ 199 _____

C/c Llibreta Num. _____

(Firma)

EDICIONS DEL PAÍS VALENCIÀ, S. A.
 Avinguda del Baró de Carcer, 40, 13a.
 Tel. (96) 352 48 69 • C.I.F. A-46186821
 46001 VALÈNCIA

EL TEMPS
 Setmanari d'informació general

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA